

Brevduer og dyrlæger kom med sæden...

Af Peer Balsbøj Sørensen.

I anledning af at det i år er 50 år siden inseminørforeningen blev dannet har jeg lovet at fortælle lidt om forholdene i de første år af inseminørernes virke.

Jeg kom med på det andet hold inseminører der blev uddannet i tiden fra den 3 maj til den 1 august 1945.

Det var i de bevægede dage under kapitulationen, så der gik et par dage før holdet var samlet og undervisningen kom i gang på Tune Landbrugsskole.

Som lærer havde vi som hovedkraft Dr. Rottensten, der var dyrlægeuddannet, han ledede også det praktiske arbejde der foregik på Københavns Kvægtorv og her manglede der aldrig dyr.

Sædudtagning og tilberedning foregik på Tune Landbrugsskole og blev ledet af K. Hansen, Faurholm.

Han gik stærkt ind for dehydreringsmetoden der byggede på samme princip som reduktaceprøven, jo hurtigere sæden affarvede desto bedre var kvaliteten ifølge K. Hansens teori, sandheden var nok at jo mere tilsudset sæden var af snavs og bakterier jo hurtigere affarvede den.

Foruden Knud Rottensten og K. Hansen havde vi som lærere forstander Larsen i kvægavl og docent Ole Venge i arvelighedslære, og lærer Rasmussen Tune Landbrugsskole til det regnskabsmæssige, alle meget dygtige lærere.

Vi skulle have været 20 på holdet, men en af dem, Morten Krog var gået under jorden som det kaldtes, han kom så med på et senere hold. Morten Krog kom senere til at virke som lærer ved uddannelsen af inseminører, da han var uddannet landbrugskandidat.

Der var ingen problemer med at skaffe aspiranter til inseminøruddannelsen, der var flere hundrede ansøgere.

Med hensyn til det praktiske var det forbudt inseminører at foretage anden behandling af køerne end inseminering. Drægtighedsundersøgelse og ufrugtbarhedsbehandling måtte kun foretages af dyrlæger, derfor var der flere kvægavlsforeninger, som f. eks., Århus der havde fastansat dyrlæge til dette arbejde.

Efter endt eksamen skulle man så til at finde et sted at virke, jeg havde tre tilbud, Kalundborg, Mors og Odder eller Hads Herreds Kvægavlsforening

som det hed dengang. Jeg valgte Odder og kom til at virke her i 43 år.

Der var adskillige problemer forbundet med at komme i gang. Først skulle man søge om at få lov til at køre bil. Jeg lærte at køre i en ældre Chevrolet med gasgenerator og det gik ganske godt hvis man havde noget godt tørt bøgtræ at stoppe i den, men alt muligt skidt blev lavet i generator træ.

Alle privatbiler havde været klodset op siden krigen begyndte i 1939. Jeg fik fat i en Ford 1930 der havde været klodset op og efter datidens forhold gik den da også udmærket, men dækkene havde ikke haft godt af at stå i de år, de var i en elendig forfatning, og nye dæk var der ikke noget der hed, man kunne søge om nye og fik for det meste afslag.

En dag jeg kom ind på en gård i Saxild stod politiet der sammen med en mand fra varedirektoratet. De kikkede på dækkene og undersøgte om de numre jeg havde angivet på ansøgningen svarede til dem på bilen. Da det var i orden fik jeg at vide at nu kunne jeg søge igen, det gjorde jeg og denne gang blev de bevilliget.

Det var ikke dæk som dem man kan købe i dag, de holdt ikke ret længe, et par punkteringer om dagen var meget almindeligt når man kørte med store huller på dækkene og en dækslap undermeden og vejene var meget dårlige.

Ny akkumulator kunne heller ikke købes, og den der var med bilen kunne ikke trække selvstarteren, så for hvert besøg skulle den trækkes op ligesom en grammofon. Det var en glædens dag da man fik en akkumula-

tor der kunne trække selvstarteren. Havde benzinrationen blot været stor nok, kunne man have ladet motoren gå mens man var inde i stalden, men en ration på 300 liter om måneden var ikke meget til en forslugen fordvogn.

Den første benzin blev givet fri til den 1 oktober 1945, netop som jeg begyndte, og bestod som sagt af en tildeling på 300 l. om måneden.

Min kollega, Johs. Sandberg, der var på samme hold som jeg, kom også til Odder hvor han havde virket som kontrolassistent. Han begyndte den 1 august og da kunne der ikke gives benzintildeling, så han fik sat gasgenerator på en Ford 1931 der havde tilhørt kvægavlsforeningens formand, og det gik jo også selv om han om morgenen når han kom til tyregården mere lignede en skorstensfejer end en inseminør.

V i kom jo da i gang med arbejdet men vi erfarede snart at det ikke var alle der så med velvilje på det arbejde vi udførte. De stedlige dyrlæger satte i med en hetz imod os, vi blev skældt ud for sædelighedsforbrydere og meget andet.

De satte en stor annonce i Odder Dagblad hvor det blandt andet stod, at på grund af et fra mange sider rejst krav om fagligt korrekt udførelse af insemineringsarbejdet, var samtlige dyrlæger blevet enige om at påtage sig dette arbejde.

For at få sæd til disposition lavede dyrlægerne en aftale med Hammel Kvægavlsforening, hvor der var dyrlæger ansat. For at få sæden hurtigt frem lavede man en aftale med en brevdueholder i Odder om at hans

duer skulle sørge for fragten. Brevduerne var imidlertid ikke så samarbejdsvillige som deres ejer, så det måtte ret hurtigt opgives, og efterhånden faldt hele denne kampagne til jorden. Den mest aggressive af dyrlægerne indrømmede endda da han var oppe for at betale annoncen, at det var de dårligste penge han nogensinde havde givet ud.

I januar 1946 købte foreningen så gård i Rørth som blev indrettet til tyre-gård, og Møller Jensen blev tilsynsførende dyrlæge. Jeg afløste en fastansat dyrlæge der hed Rasmussen, han var dygtig og også afholdt, men han købte praksis

Der var mange pudsige oplevelser man kom ud for den gang, hver eneste lille ejendom havde jo et par køer.

En morgen vi var ude på tyregården kom en nabo ned på laboratoriet, han stod i døren og lignede et helt uvejr, »det er sgu noget skidt noget med den kunstige historie her«.

Han havde fået en ko insemineret for en halv snes dage siden og nu mente han så den var tyregal igen.

Et andet problem vi havde i de første år jeg kørte var den smitsomme kalvekastning, i visse egne var omkring 40% af besætningerne angrebet af den, så der var brug for god hygiejne.

Vore højt uddannede dyrlæger havde den indstilling at den slags bakterier havde en særlig forkærlighed for inseminører

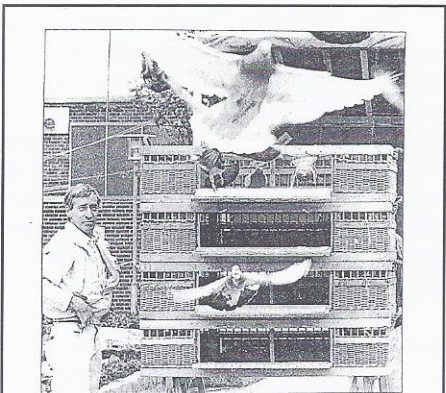
Til alt held var der ikke mange af medlemmerne der var af samme mening.

Heldigvis blev denne frygtede sygdom udryddet forholdsvis hurtigt da

man for alvor gik i gang med det, men så længe det stod på krævede det megen ufrugtbarhedsbehandling, fortrinsvis jodbehandling.

En oprigtig tak til inseminørforeningen for dens indsats for at forbedre forholdene for dens medlemmer og et hjerteligt tillykke med de 50 år.

Set i bakspejlet af Peer Balshøj Sørensen.

Brevduer kommer vidt omkring. Og tilbage i 1946 blev de billige brugt til at fragte tyresæd fra Hammel til Odder.

Arkivfoto: Leif Tychsen

Tyresæd i Luftfart fra Hammel til Odder

1946

De første Brevduer fra Hammel Kvægavlforening naaede i lørdags vel frem med den første læst.

Som omtalt forleden vil man fra Hammel Kvægavlforening begynde at førende Sæd pr. Brevduer. Aarsagen hertil er, at Sæden ikke altid naar hurtigt nok frem til de Dyrlæger, der bor yderst i Distriktet. Der samme Dag skal bruge Sæden til Inseminering.

Forsendelse pr. Brevduer har tidligere været praktiseret paa Fyen, hvorfra man sendte Sæd til en af de nærliggende Øer, hvortil der ikke daglig gaar Postbaad, og da Forsøget her er faldet heldigt ud, besluttede man sig i Hammel til at tage denne Metode op.

I Lørdags startede de første Duer fra Hammel, medførende Sæd til Dyrlæge Th. Møller Jensen, Odder. Der blev Kl. 13.45 sendt to Duer af

Sted hver medførende Sæd til en Ko, og begge Duer var naaet frem til Odder inden Kl. 16.00.

Man regner dog med, at Flyschæstigheden vil stige, naar først Duerne er blevet førtrolig med Distancen, idet det er Tanken at benytte de samme Duer til Forsendelsen.

Dyrlægg Stig W. Harlow, Hammel, der foreslaar Sædsalget for Kvægavlforeningen, oplyser, at der nu daglig, hvis Vejret tillader det, vil blive sendt to Duer af Sted til Dyrlægen i Odder.